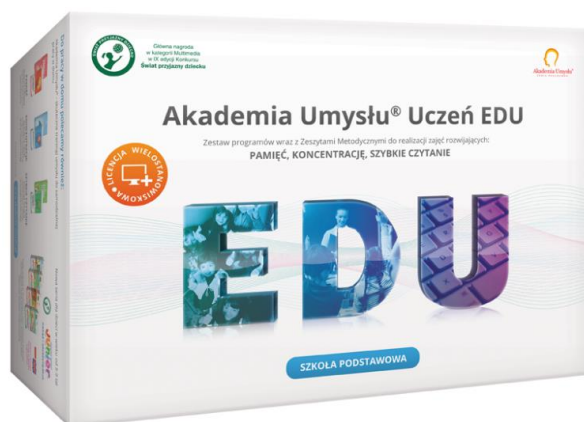

Prezentacja jednego z zeszytów metodycznych wchodzącego w skład pakietu

Akademia Umysłu® Uczeń EDU

W skład zestawu wchodzi **7 zeszytów metodycznych** zawierających szczegółowe scenariusze zajęć mających na celu rozwój istotnych funkcji umysłowych: rozwój koncentracji uwagi oraz pamięci, a także zwiększenia tempa czytania.

- Zajęcia dla uczniów I etapu edukacyjnego - poziom ogólny
- Zajęcia dla uczniów I etapu edukacyjnego przejawiających trudności w uczeniu się
- Zajęcia dla uczniów I etapu edukacyjnego przejawiających szczególne uzdolnienia
- Zajęcia dla uczniów II etapu edukacyjnego - poziom ogólny
- Zajęcia dla uczniów II etapu edukacyjnego przejawiających trudności w uczeniu się
- Zajęcia dla uczniów II etapu edukacyjnego przejawiających szczególne uzdolnienia
- Zajęcia konkursowe dla uczniów I i II etapu edukacyjnego

Ponadto pakiet zawiera aż **6 multimedialnych programów komputerowych** z serii Akademia Umysłu® Uczeń EDU: Pamięć część 1 i 2, Koncentracja część 1 i 2, Szybkie Czytanie część 1 i 2.

Oprogramowanie objęte jest **licencją dożywotnią (bezterminową)** do wyboru na 5, 15, 25 stanowisk z możliwością dokupienia kolejnych.

Do pakietu dołączono również **naklejki i dyplomy**, stanowiące element motywacyjny i nagrodę za prawidłowe wykonanie zadań.

Materiał został opracowany przez psychologów i pedagogów oraz uzupełniony przez praktyków nauczycieli i metodyków.

Akademia Umysłu® Uczeń EDU

ZAJĘCIA DLA UCZNIÓW I ETAPU EDUKACYJNEGO

POZIOM OGÓLNY

© Copyright by FORMAT

Wszelkie prawa zastrzeżone. Kopiowanie, przedrukowywanie i rozpowszechnianie całości bądź fragmentów niniejszej pracy bez zgody wydawcy zabronione.

Akademia Umysłu® jest zastrzeżonym znakiem towarowym należącym do Biura Informatyki Stosowanej FORMAT.

Wydawca: FORMSOFT Sp. z o.o. Sp. k.

Autorzy:

dr Przemysław Bąbel
Uniwersytet Jagielloński

dr Anna Ziółkowska
Szkoła Wyższa Psychologii
Społecznej w Poznaniu

Opracowanie metodyczne:

mgr Dorota Wójcik-Hetman
mgr Eleonora Żmijowska-Wnęk

Spis treści

1. Wstęp	2
2. Grupa docelowa	3
3. Cele	4
4. Założenia i realizacja	5
5. Sposób realizacji programu.....	6
W jakiej formie organizować zajęcia?	6
Jak realizować zajęcia?	7
Jak zmotywować uczniów do uczestniczenia w zajęciach?	8
Czy swobodne odwoływanie się do programu jest skuteczne?	10
Jak często organizować zajęcia?	10
6. Program zajęć.....	11
Szczegółowy program zajęć	11
Scenariusz zajęć – wersja podstawowa – 10 zajęć	26
Scenariusz zajęć – wersja skrócona – 5 zajęć.....	27
Scenariusz zajęć – wersja skrócona – 3 zajęcia.....	28
7. Ocena	29
8. Rozwiązywanie problemów	31
9. Możliwości pracy grupowej.....	31
10. Instalacja, uruchomienie i obsługa programów	32
Pierwsze uruchomienie programu	32
Kolejne uruchomienie.....	33
Okno główne.....	33
Poziomy trudności i tryby	33
Uruchomienie ćwiczenia.....	34
Zainspiruj nas!	34

1. Wstęp

Wyniki wielu badań naukowych są zasadniczo zgodne: funkcjonowanie poznawcze człowieka można doskonalić – można zatem trenować koncentrację, pamięć i szybkie czytanie. Istnieje wiele metod pozwalających zwiększyć skuteczność działania procesów poznawczych. Dzielimy je na trzy grupy:

1. Zdrowy tryb życia, na który składają się: odpowiednia dieta, bogata w składniki wspomagające funkcjonowanie poznawcze; oddychanie (w tym m.in. ćwiczenia oddechowe, częste wietrzenie wnętrza, wyprostowana postawa ciała) oraz ruch, szczególnie na świeżym powietrzu;
2. Metody farmakologiczne – przyjmowanie leków i suplementów diety wspomagających funkcjonowanie procesów poznawczych;
3. Metody psychologiczne, do których zaliczamy specyficzne techniki oraz ćwiczenia wspomagające koncentrację, pamięć i szybkie czytanie.

Psychologiczne metody wspomagania funkcjonowania poznawczego mogą przyjmować wiele form: treningu grupowego, korzystania ze specjalnych programów komputerowych, e-nauczania czy aplikacji online, a nawet po prostu studiowania poradników. Najczęstszą formę psychologicznego wspomagania procesów poznawczych stanowi trening grupowy, ale na popularności zyskują także programy komputerowe, o czym świadczą sukcesy programów z serii Akademia Umysłu®. Nie dość, że doczekały się one kontynuacji, to jeszcze powstają kolejne ich wersje, w tym Akademia Umysłu® JUNIOR przeznaczona dla dzieci w wieku 5–9 lat.

Niezależnie od formy, w jakiej prowadzone jest psychologiczne wspomaganie funkcjonowania poznawczego, wszystkie techniki i ćwiczenia opierają się na tych samych zasadach. Jednak nie każde z nich mogą być zastosowane w ramach poszczególnych form psychologicznego wspomagania funkcjonowania poznawczego. Na przykład, nie każdą technikę wykorzystywaną w ramach grupowego treningu pamięci można zastosować w formie programu komputerowego, a niektóre ćwiczenia przeprowadza się wyłącznie w wersji komputerowej. Próba połączenia zalet dwóch form psychologicznego wspomagania procesów poznawczych, treningu grupowego i programów komputerowych, jest niniejszy zeszyt metodyczny. Proponujemy w nim program cyklu zajęć wspomagających koncentrację, pamięć i szybkie czytanie w formie treningu grupowego, ale prowadzonego z wykorzystaniem programów komputerowych z serii Akademia Umysłu® część 1 i część 2.

Wspomaganie procesów poznawczych to niezbędny element współczesnego kształcenia. W zalewie informacji, w jakim obecnie funkcjonujemy, niezbędna jest umiejętność dostrzegania tego, co naprawdę istotne (koncentracja i selekcja); zapamiętania, przechowania i wydobycia we właściwym momencie koniecznych informacji i wreszcie zdolność szybkiego czytania tekstów zawierających ważne dla nas treści. Umiejętności te zawsze uznawano za wartościowe, ale w dzisiejszych czasach, kiedy w każdej chwili dociera do nas nieporównywalnie więcej informacji niż przed rewolucją cyfrową, konieczne staje się opanowanie ich na znacznie wyższym poziomie niż jeszcze dwadzieścia lat temu. Nie można mówić o skutecznym uczeniu się bez wysokiego poziomu tych umiejętności; nie da się nabywać wiedzy bez dobrego funkcjonowania koncentracji, pamięci i odpowiedniego tempa czytania. Co więcej – trudno żyć we współczesnym świecie, nie dysponując tymi zdolnościami.

Wykorzystanie programów komputerowych do wspomagania funkcjonowania poznawczego uczniów jest jednocześnie realizacją podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkół podstawowych. Zgodnie z nią do najważniejszych umiejętności zdobywanych przez ucznia w trakcie kształcenia ogólnego w szkole podstawowej należy umiejętność posługiwania się nowoczesnymi technologiami informacyjno-komunikacyjnymi. W świetle podstawy programowej istotnym zadaniem szkoły podstawowej jest przygotowanie uczniów do życia w społeczeństwie informacyjnym. Wśród celów ogólnych kształcenia na zajęciach komputerowych wymienia się więc wykorzystywanie komputera do poszerzania wiedzy i umiejętności z różnych dziedzin, a także do rozwijania zainteresowań.

Niniejszy zeszyt metodyczny opiera się na dwóch częściach serii programów Akademia Umysłu®. Na część pierwszą składają się programy: Koncentracja 1, Pamięć 1 oraz Szybkie Czytanie 1. Podobnie w skład części drugiej wchodzi programy Koncentracja 2, Pamięć 2 oraz Szybkie Czytanie 2. Celem ogólnym programów Koncentracja 1 i 2 są poprawa koncentracji, selektywności i podzielności uwagi, ale także zwiększenie pojemności i czasu przechowywania informacji w pamięci krótkotrwałej oraz ich transferu do pamięci długotrwałej. Programy Pamięć 1 i 2 przyczyniają się przede wszystkim do zwiększenia pojemności i czasu przechowywania informacji w pamięci krótkotrwałej oraz ich transferu do pamięci długotrwałej, ale także do polepszenia koncentracji, selektywności i podzielności uwagi. Z kolei celem ogólnym programów Szybkie Czytanie 1 i 2 ma być poprawa szybkości czytania, zrozumienia czytanego tekstu, a także jego zapamiętywania. Ponieważ pierwsze ćwiczenie w każdym z programów ma charakter rozgrzewki, to – nie licząc jego – mamy do dyspozycji w sumie 83 zróżnicowane ćwiczenia, które służą trenowaniu koncentracji, pamięci i szybkiego czytania. W opisie każdego ćwiczenia zawarty jest jego cel szczegółowy.

Programy z serii Akademia Umysłu® są poprawne merytorycznie i – odpowiednio wykorzystywane – powinny pozwolić na realizację zarówno celów szczegółowych danych ćwiczeń, jak i celów ogólnych poszczególnych programów.

2. Grupa docelowa

Grupę docelową niniejszego zeszytu stanowią uczniowie I etapu edukacyjnego, a zatem dzieci w wieku 7–9 lat. Z perspektywy rozwojowej są to dzieci znajdujące się w okresie późnego dzieciństwa, inaczej zwanego młodszym wiekiem szkolnym. Ten okres rozwojowy charakteryzuje się istotnymi zmianami w zakresie funkcjonowania poznawczego:

- Pojawia się wówczas uwaga dowolna, tzn. dzieci zaczynają umieć skupiać uwagę celowo, jednak umiejętność ta jest zróżnicowana, a wiele dzieci wykazuje problemy w sterowaniu swoją uwagą, co przekłada się na kłopoty w uczeniu się. Stąd istotne jest ćwiczenie koncentracji, ale i innych aspektów uwagi: selektywności i podzielności, w czym mogą pomóc programy komputerowe;
- Rozwija się pamięć – z mechanicznej staje się bardziej logiczna; dzieci przestają być nastawione na dosłowne zapamiętywanie, starając się bardziej zrozumieć treść tego, czego się uczą. Wykorzystują w tym celu różne strategie pamięciowe: wyliczanie, powtarzanie, organizowanie, tworzenie wskazówek, opracowywa-

nie. Pojawia się także metapamięć, tj. wiedza na temat pamięci i metod skutecznego zapamiętywania, którą dzieci wykorzystują w sposób zróżnicowany, w zależności od zadania. Rozwój pamięci, w tym także metapamięci, może być wspomagany poprzez wykorzystywanie programów komputerowych;

- Dzieci opanowują i doskonalą umiejętność czytania, włącznie z jego tempem, w czym mogą pomóc programy komputerowe. Choć w tym wieku trudno oczekiwać dużej szybkości czytania, to można kształtować umiejętności niezbędne do jej późniejszego zwiększania.

Zgodnie z teorią Jana Piageta dzieci w tym okresie rozwojowym znajdują się w stadium operacji konkretnych, co oznacza, że opanowały zasadę niezmienności (pojęcie stałości) cech – rozumieją, że jeśli nic nie zostaje odjęte ani dodane, to właściwości fizyczne przedmiotu czy substancji nie zmieniają się wraz ze zmianą ich wyglądu. Dzieci nabywają także umiejętności klasyfikowania i szeregowania – w ich rozwoju mogą się okazać pomocne programy komputerowe wymagające tych zdolności. Co szczególnie istotne, choć dzieci nie są jeszcze zdolne do myślenia abstrakcyjnego, to potrafią już dokonywać operacji umysłowych, tj. rozwiązywać problemy, manipulując wyobrażeniami konkretnych, namacalnych przedmiotów we własnym umyśle. W tym stadium więc doniosłe znaczenie wspomagające mogą mieć programy komputerowe, które z jednej strony wymagają dokonywania operacji umysłowych w celu rozwiązania generowanych przez nie zadań, ale z drugiej strony wspomagają tworzenie konkretnych wyobrażeń, które stają się przedmiotem manipulacji w umyśle, przed podaniem rozwiązania zadania generowanego przez program.

3. Cele

Cele ogólne:

1. Poprawa funkcjonowania uwagi.
2. Poprawa funkcjonowania pamięci.
3. Nabycie umiejętności niezbędnych w nauce szybkiego czytania.

Cele szczegółowe:

1. Zwiększenie umiejętności koncentrowania uwagi.
2. Zwiększenie koordynacji wzrokowo-ruchowej.
3. Zwiększenie selektywności uwagi.
4. Zwiększenie podzielności uwagi.
5. Zwiększenie przetrutności uwagi.
6. Zwiększenie umiejętności syntezy i analizy bodźców wzrokowych.
7. Zwiększenie pojemności pamięci krótkotrwałej.
8. Zwiększenie czasu przechowywania informacji w pamięci krótkotrwałej.
9. Zwiększenie umiejętności rozpoznawania i reprodukcji zapamiętanych informacji.
10. Zwiększenie umiejętności precyzyjnego kierowania wzroku w określonym kierunku, niezbędnej do opanowania zdolności czytania.

Realizacja celów i jej poziom będą mierzone poprzez porównanie wyników uzyskanych przez uczniów w ćwiczeniach wykonywanych na pierwszych i ostatnich zajęciach (por. rozdział 7 zeszytu, poświęcony ocenie).

Powyższe cele można osiągać zarówno w przypadku pełnego cyklu 10 zajęć, jak i w wersjach skróconych, tj. obejmujących 3 lub 5 zajęć. Różny będzie jednak poziom ich realizacji w zależności od liczby zajęć. W przypadku cyklu 10 zajęć zakładamy zwiększenie poszczególnych umiejętności o 10–20%, w przypadku 5 zajęć – o 5–10%, natomiast w przypadku 3 zajęć – o 3–5%.

4. Założenia i realizacja

Zeszyt metodyczny w pełnej wersji obejmuje cykl 10 zajęć, trwających po 35 minut każde. W przypadku zajęć dla uczniów I etapu edukacyjnego mogą się one odbywać w dowolnym momencie dnia. Decyzję o ich rozpoczęciu podejmuje nauczyciel, biorąc pod uwagę specyfikę klasy, grupy i możliwości psychofizyczne uczniów. Czas poprzedzający rozpoczęcie właściwej części zajęć nauczyciel może wykorzystać na czynności organizacyjno-porządkowe oraz na działania zaproponowane w rozdziale 5 pt. „Sposób realizacji programu”.

Pełny cykl 10 zajęć obejmuje:

- Zajęcia wprowadzające, na których zostanie przeprowadzony pomiar początkowy funkcjonowania poznawczego uczniów;
- Trzy zajęcia poświęcone trenowaniu koncentracji, obejmujące ćwiczenia:
 - Wstępne,
 - Rozwijające,
 - Zaawansowane;
- Cztery zajęcia poświęcone trenowaniu pamięci, obejmujące ćwiczenia:
 - Wstępne,
 - Rozwijające 1,
 - Rozwijające 2,
 - Zaawansowane;
- Jedne zajęcia poświęcone trenowaniu umiejętności szybkiego czytania, obejmujące ćwiczenia:
 - Rozwijające;
- Zajęcia podsumowujące, na których zostanie przeprowadzony pomiar efektów cyklu zajęć.

Ponieważ nie zawsze będzie możliwe przeprowadzenie pełnego cyklu zajęć, zaproponowano także dwie wersje skrócone, obejmujące 3 lub 5 zajęć. W cyklu 5 zajęć przewidziano:

- Zajęcia wprowadzające, na których zostanie przeprowadzony pomiar początkowy funkcjonowania poznawczego uczniów;
- Jedne zajęcia poświęcone trenowaniu koncentracji, obejmujące ćwiczenia rozwijające;
- Jedne zajęcia poświęcone trenowaniu pamięci, obejmujące ćwiczenia rozwijające;
- Jedne zajęcia poświęcone trenowaniu umiejętności szybkiego czytania, obejmujące ćwiczenia rozwijające;
- Zajęcia podsumowujące, na których zostanie przeprowadzony pomiar efektów cyklu zajęć.

Z kolei w ramach cyklu 3 zajęć zaproponowano:

- Jedne zajęcia poświęcone trenowaniu koncentracji, obejmujące ćwiczenia wstępne;
- Jedne zajęcia poświęcone trenowaniu pamięci, obejmujące ćwiczenia wstępne;
- Jedne zajęcia poświęcone trenowaniu umiejętności szybkiego czytania, obejmujące ćwiczenia rozwijające.

W tym cyklu nie uwzględniono pomiaru funkcjonowania poznawczego uczniów.

Wszystkie zajęcia mają charakter warsztatowy i są oparte na przede wszystkim na wykorzystaniu metod praktycznych (ćwiczenia, pokaz), problemowych (metody aktywizujące – gry dydaktyczne) i programowych z wykorzystaniem komputera, ale także – choć w znacznie mniejszym stopniu – metod podających (objaśnienie, wyjaśnienie). Zajęcia będą prowadzone w formie grupowej, ale uczniowie powinni pracować indywidualnie (z zastrzeżeniami opisanymi w rozdziale 9). Do podstawowych środków dydaktycznych należy zaliczyć 6 programów z dwóch części serii Akademia Umysłu®, komputery dla każdego uczestnika oraz rzutnik multimedialny lub tablicę multimedialną. Dla każdego ćwiczenia przewidziano opcje początkowe (poziom trudności), ale nauczyciel musi sprawdzić, czy są one odpowiednie dla danej grupy uczniów i, jeśli zajdzie taka potrzeba, dobrać inny poziom trudności (patrz szczegółowy opis w rozdziale 8).

5. Sposób realizacji programu

W jakiej formie organizować zajęcia?

1. Program „Koncentracja uwagi, pamięć, szybkie czytanie” jest przeznaczony do realizacji na zajęciach pozalekcyjnych.
2. Zajęcia dla I etapu edukacyjnego są przewidziane dla uczniów już czytających – druga, trzecia klasa. W klasie pierwszej część zajęć, których realizacja nie wymaga umiejętności czytania, mogą być wprowadzane pod warunkiem, że dzieci potrafią już posługiwać się myszką.

3. Treści zawarte w programie są przeznaczone do wykorzystania przez nauczyciela; uczniowie wykonują ćwiczenia (z wykorzystaniem komputera).
4. Optymalne i najbardziej korzystne jest organizowanie zajęć:
 - w czasie godzin pracy nauczycieli wynikających z art. 42 ust. 2 pkt 2 Karty Nauczyciela;
 - w ramach zajęć w świetlicy;
 - w ramach zajęć bibliotecznych;
 - w ramach kół zainteresowań lub zajęć wyrównawczych przydzielonych dodatkowo nauczycielowi;
 - w ramach zastępstw;
 - podczas kursów organizowanych w szkole, np. w czasie ferii.

Wdrożenie i realizacja programu „Koncentracja uwagi, pamięć, szybkie czytanie” mogą stanowić jedną z form pomocy psychologiczno-pedagogicznej dla uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych: uczniów uzdolnionych oraz uczniów z trudnościami w uczeniu się.

Zajęcia powinny być prowadzone w pracowni komputerowej, tak aby każdy uczestnik miał dostęp do komputera – zatem w zajęciach organizowanych dla jednej grupy powinno brać udział tyle uczniów, ile jest komputerów w pracowni. Liczba grup objętych programem zależy od możliwości organizacyjnych szkoły oraz od zainteresowania nauczycieli i uczniów.

Jak realizować zajęcia?

1. Zestaw ćwiczeń przewidziany w programie na jedno spotkanie został ułożony tak, że nauczyciel ma możliwość urozmaicania zajęć poprzez wprowadzanie uczniów w świat możliwości intelektualnych z wykorzystaniem dodatkowych, zabawowych metod pracy z uczniem typu:
 - a) Po co komu „pamięć doskonała”?
 - b) Gdybym potrafił szybko czytać, to...;
 - c) O geniuszach... (Leonardo da Vinci, Albert Einstein);
 - d) Prawa czy lewa półkula mózgu?
2. Wprowadzając temat zajęć, nauczyciel powinien wzbudzić ciekawość poznawczą uczniów poprzez:
 - a) odwoływanie się do doświadczeń uczniów, ich przeżyć, posiadanej wiedzy;
 - b) stosowanie metod aktywizujących (burza mózgów, metody niedokończonych zdań, kuli śnieżnej, symulacje).
3. Wybierając liczbę ćwiczeń dla uczniów, należy uwzględnić specyfikę klasy czy grupy oraz możliwości psychofizyczne uczniów.

Jak zmotywować uczniów do uczestniczenia w zajęciach?

Program zawiera zestawy ćwiczeń do kształcenia sprawności umysłu: koncentracji, pamięci oraz umiejętności niezbędnych do szybkiego czytania ze zrozumieniem. W realizacji programu pożądanym byłby udział możliwie jak największej liczby uczniów. Wykonywanie proponowanych ćwiczeń wymaga od uczestników wysiłku, zaangażowania i systematyczności. Nauczyciel ma więc trudne zadanie przekonania (zmotywowania) uczniów do aktywnej pracy na zajęciach. Jednym z argumentów jest niewątpliwie atrakcyjność zajęć dla uczestników polegająca na pracy z wykorzystaniem komputera.

Zdecydowana większość uczniów chce się uczyć i osiągać sukcesy w nauce. Ta motywacja do nauki zmienia się wraz z osiąganymi wynikami. Niezadowolające wyniki, uzyskiwane mimo dużego wysiłku, znacznie obniżają motywację i aktywność. Uczniowie szybko odkrywają, że ilość informacji często przerasta ich możliwości zapoznania się z nimi, wybrania niezbędnych i najważniejszych treści, w końcu – zapamiętania ich. Zdają sobie sprawę, że radziliby sobie znacznie lepiej, gdyby mogli zdobyć wiedzę w krótszym czasie i trwale ją pamiętać.

Przedstawienie celu zajęć, adekwatnie do wieku dzieci, zaprezentowanie edukacyjnych szans, jakie się przed nimi pojawiają dzięki udoskonaleniu sprawności umysłu jest zatem kolejnym czynnikiem motywującym uczniów do aktywnego uczestnictwa w zajęciach. Uczniowie mają również możliwość samooceny przyrostu sprawności. Pierwsze zajęcia diagnozują możliwości uczniów, a ostatnie ukazują przyrost umiejętności.

Głównymi formami oceniania proponowanymi w programie badania przyrostu umiejętności są samoocena ucznia oraz ocenianie wspierające stosowane przez nauczyciela.

1. Osiągnięcia ucznia po zrealizowaniu wybranego tematu są poddawane samoocenie;
2. Uczeń wypełnia „Kartę możliwości umysłu”:

„Karta możliwości umysłu”:			
nazwa ćwiczenia	 poradziłem sobie świetnie	 poradziłem sobie dość dobrze	 nie bardzo sobie radziłem
1.....			
2.....			
3.....			
4.....			
5.....			

Formularze karty można pobrać w formacie PDF ze strony:

www.akademia-umyslu.edu.pl

3. Nauczyciel powinien ustosunkować się do samooceny ucznia poprzez komentarz:

Nauczyciel nie podziela zdania ucznia	przykro mi, ale uważam, że nad tym powinienś jeszcze popracować
	widzę, że nie jesteś zadowolony, a przecież wykonując to zadanie, dobrze sobie radziłeś

4. Nauczyciel powinien poinformować uczniów o kryteriach ustalonych na potrzeby samooceny i konsekwencjach:

liczba uśmiechniętych buziek	informacja zwrotna
2	GRATULACJE
3	GRATULACJE I WYRÓŻNIENIE
4–5	GRATULACJE – DZISIAJ JESTEŚ NAJLEPSZY

Skutecznym wzmocnieniem zaangażowania uczniów na zajęciach jest zorganizowanie Wielkiego Konkursu Umysłów już od początku realizacji programu. Korzystne okazuje się cykliczne organizowanie „mini konkursów”, które będą motywować uczniów do pracy i dawać im liczne szanse odniesienia sukcesu. Szkolna promocja i zorganizowanie konkursu, a co za tym idzie – promocja i realizowanie zajęć przygotowujących do konkursu oraz szansa na sukces przyniosą wymierne skutki w postaci liczby chętnych, zaciekawienia i zapału uczestników zajęć, a równocześnie będą drogą do osiągnięcia celów programu.

Nie bez znaczenia dla motywacji i aktywności uczniów będą prestiżowe tytuły, które przypadną laureatom konkursów:

- Mistrz Umysłu;
- Mistrz Koncentracji i Czytania;
- Mistrz Koncentracji i Pamięci;
- Mistrz Koncentracji;
- Mistrz Pamięci;
- Mistrz Czytania.

Liczne wyróżnienia dla uczniów – uczestników zajęć (tytuły mistrza, wicemistrza w różnych kategoriach wiekowych) z pewnością są niezbędne w skutecznej realizacji programu. Ponadto zeszyt nr 7 zawiera zestawy zadań konkursowych i propozycje konkursu, który może stanowić podsumowanie pracy z uczniami w zakresie kształcenia i doskonalenia sprawności umysłu.

Czy swobodne odwoływanie się do programu jest skuteczne?

Na pierwszych i ostatnich zajęciach uczniowie wykonują ćwiczenia w zakresie wszystkich kształconych sprawności – są to zajęcia służące do oceny przyrostu kształconych sprawności (pierwsze zajęcia – diagnoza, ostatnie – przyrost). Pozostałe zajęcia zostały tak zaplanowane, by na każdym oddzielnie uczeń kształcił jedną sprawność. Największe znaczenie ma kolejność wykonywania ćwiczeń w ramach kształconej sprawności. Ćwiczenia zostały dobrane według rosnącego stopnia trudności, a przede wszystkim według trenowanych umiejętności, tzn. wcześniejsze ćwiczenia w programie wyrabiają umiejętności, które są wykorzystywane w późniejszych ćwiczeniach.

Przy losowej kolejności wykonywania ćwiczeń można się spodziewać „jakichś efektów” („lepiej robić cokolwiek niż nic”), ale z pewnością nie będą to efekty, które zakłada realizacja programu.

Uwzględniając specyfikę grupy (możliwości i potrzeby uczniów), nauczyciel może organizować zajęcia w jednej z następujących opcji:

1. Realizować zajęcia, nie odstępując w żadnym szczególe od zapisów programu;
2. Realizować zajęcia, selekcjonując tylko te zestawy ćwiczeń, które kształcą dwie wybrane sprawności: koncentrację i pamięć lub koncentrację i szybkie czytanie;
3. Realizować zajęcia, wybierając tylko te zestawy ćwiczeń, które kształcą jedną wybraną sprawność.

Efekty dla każdej z trzech opcji w zakresie kształconej (doskonalonej) umiejętności powinny zostać osiągnięte. Niemniej zaleca się wybranie takiej opcji realizowania zajęć, która pozwoli łączyć kształcenie przynajmniej dwóch sprawności, to jest koncentracji i pamięci lub koncentracji i szybkiego czytania. Koncentracja stanowi bowiem warunek zarówno dobrej pamięci, jak i szybkiego czytania.

Jak często organizować zajęcia?

Zajęcia okażą się najbardziej efektywne, jeśli będą się odbywać 2–3 razy w tygodniu (minimum to jedno zajęcia na tydzień, a maksimum – jedno dziennie).

Ze względu na trudności obiektywne, tempo pracy uczniów, a także ich stan psychofizyczny istnieje prawdopodobieństwo, że w ramach jednego spotkania uczniowie zdołają wykonać tylko 1–2 ćwiczenia – wówczas do kolejnych ćwiczeń, przewidzianych w tym samym zestawie, należy wrócić na najbliższych zajęciach.

6. Program zajęć

Szczegółowy program zajęć

Ćwiczenie	Cel	Opis ćwiczenia	Poziom Czas	Uwagi
Zajęcia 1. Temat: Jak działa Twój umysł? Pomiar początkowy sprawności umysłowej				
Kształty Koncentracja 1	Celem ćwiczenia jest ustalenie poziomu przerzutności uwagi oraz koordynacji wzrokowo-ruchowej.	W tym ćwiczeniu ukazywane są figury geometryczne o różnych kształtach. Jedną z nich jest oznaczona ruchomą obwódką. Trzeba odpowiedzieć na pytanie, ile razy powtarzał się zaznaczony kształt w tym kolorze. Im wyższy poziom trudności ćwiczenia, tym więcej pojawia się figur.	Średni 8 min	Liczbę poprawnych odpowiedzi należy zapisać w tabeli wyników. — Uczniowie zapisują wyniki, ale nauczyciel zabiera i przechowuje arkusze oceny (rozdział 7).
Skreślanka Koncentracja 1	Celem ćwiczenia jest ustalenie poziomu selektywności uwagi oraz umiejętności syntezy i analizy bodźców wzrokowych.	Cwiczenie polega na odnalezieniu zadanego wyrazu w kwadracie zawierającym wiele przypadkowych liter. Należy szybko i sprawnie zaznaczyć szukany wyraz, klikając w poszczególne litery. Wyraz może być zapisany w pionie, w poziomie lub po skosie. Może być pisany od góry lub od dołu, a także z lewej na prawo albo odwrotnie.	Łatwy 8 min	Liczbę poprawnych odpowiedzi należy zapisać w tabeli wyników. Uczniowie zapisują wyniki, ale nauczyciel zabiera i przechowuje arkusze oceny (rozdział 7).

Lista zakupów Pamięć 2	Celem ćwiczenia jest ustalenie poziomu umiejętności kategoryzowania oraz zapamiętywania informacji.	Na ekranie pokazana jest lista zakupów. Należy ją zapamiętać, a następnie wskazać produkty z listy zakupów, klikając w przyciski wybranej wagi sklepowej.	Łatwy 8 min	Liczbę poprawnych odpowiedzi należy zapisać w tabeli wyników. Uczniowie zapisują wyniki, ale nauczyciel zabiera i przechowuje arkusze oceny (rozdział 7).
Matryce Pamięć 1	Celem ćwiczenia jest ustalenie poziomu zdolności zapamiętywania lokalizacji bodźców wzrokowych.	W ćwiczeniu należy zapamiętać rozmieszczenie kul we wzorcowej matrycy, a następnie odtworzyć je w pustej matrycy. Matryca jest kwadratem podzielonym na pola. Liczba pól zależy od stopnia trudności.	Łatwy 8 min	Liczbę poprawnych odpowiedzi należy zapisać w tabeli wyników. Uczniowie zapisują wyniki, ale nauczyciel zabiera i przechowuje arkusze oceny (rozdział 7).
Zajęcia 2. Temat: Trenujemy koncentrację. Ćwiczenia wstępne				
Rozplącz linie Koncentracja 2	Celem ćwiczenia jest doskonalenie wyobraźni przestrzennej. Ćwiczenie rozwija spostrzegawczość oraz zdolność rozwiązywania problemów. Umiejętność ta jest podstawą uczenia problemowego, czyli takiego, które wymaga zrozumienia przyswajanych treści, a tym samym zaangażowania procesów myślowych. Uczenie się na podstawie rozwiązywania problemów prowadzi do szybszego i trwalszego zapamiętania niż uczenie pamięciowe, polegające wyłącznie na wielokrotnym powtarzaniu przyswajanych informacji.	Na ekranie widać punkty połączone liniami. Należy przeciągnąć punkty tak, aby linie nie przecinały się i nie nachodziły na siebie.	Łatwy 10 min	Przed rozpoczęciem ćwiczenia należy się upewnić, czy uczestnicy zrozumieли instrukcję. Niektórzy uczniowie młodszych klas szkoły podstawowej uważają, że linie nie tylko nie powinny się przecinać, ale również dotykać. Taka błędna interpretacja instrukcji uniemożliwia poprawne wykonanie ćwiczenia.

<p>Dopasuj kształt</p> <p>Koncentracja 2</p>	<p>Celem ćwiczenia jest usprawnianie zdolności logicznego myślenia oraz rekonstruowania złożonych bodźców wzrokowych. Zadanie rozwija też wyobraźnię przestrzenną i zdolność przetwarzania informacji graficznych (ułatwiające zrozumienie podstaw geometrii).</p>	<p>Na ekranie widać szkielec figury, złożony z wielu drobnych elementów. Po lewej stronie pojawiają się fragmenty, które należy wstawić do szkieletu przeciągając je myszką.</p> <p>Uwaga! Mogą pojawiać się elementy zbędne, niepasujące do układanki.</p>	<p>Łatwy</p> <p>15 min</p>	<p>Jeśli ćwiczenie okaże się zbyt trudne, należy zastosować tryb Użytkownika, a tam w Opcjach zmniejszyć „Liczbę elementów” i/lub zwiększyć „Czas na ćwiczenie”.</p>
<p>Rozpoznaj fragment</p> <p>Koncentracja 2</p>	<p>Celem ćwiczenia jest rozwijanie spostrzegawczości oraz zdolności porównywania spostrzeganych bodźców. Zadanie rozwija również koncentrację uwagi i zdolność dostrzegania zależności między podanymi informacjami (która z kolei stymuluje rozwój logicznego myślenia, ułatwia dostrzeganie związków przyczynowo-skutkowych oraz doskonali sprawność rozwiązywania problemów).</p>	<p>Na ekranie widać planszę z Kolorowymi kulkami. Klikając, należy wskazać, który z elementów po prawej stronie jest fragmentem tej planszy. Fragment ten może być obrócony.</p>	<p>Łatwy</p> <p>10 min</p>	<p>Trudność pojawiająca się w tym ćwiczeniu dotyczy obróconych fragmentów planszy, które należy rozpoznać. Warto zwrócić uwagę uczniów na tę trudność.</p>

Zajęcia 3. Temat: Trenujemy koncentrację. Ćwiczenia rozwijające				
Skreślanka Koncentracja 1	Celem ćwiczenia jest rozwijanie zdolności aktywnego i skutecznego wyszukiwania określonej informacji przy jednoczesnym ignorowaniu innych dostępnych równocześnie danych. Umiejętność ta odgrywa bardzo ważną rolę w nauce czytania, a tym samym w przyswajaniu tekstów pisanych. Zadanie doskonali również zdolność czytania ideograficznego, czyli takiego, które polega na odczytywaniu całych wyrazów, bez zbędnego i czasochłonnego koncentrowania się na każdej literze wchodzącej w jego skład, przyspieszając tym samym tempo czytania.	Cwiczenie polega na odnalezieniu zadanego wyrazu w kwadracie zawierającym wiele przypadkowych liter. Należy szybko i sprawnie zaznaczyć szukany wyraz, klikając w poszczególne litery.	Łatwy 15 min	Najczęstszym problemem pojawiającym się podczas wykonywania tego ćwiczenia jest niepełne zrozumienie instrukcji zadania. Należy zwrócić uwagę uczniów na możliwe sposoby zapisu wyrazów (w pionie, w poziomie, po skosie, od góry do dołu, od dołu do góry, z lewej na prawo albo odwrotnie) oraz upewnić się, że rozumieją, na czym one polegają.
Kształty Koncentracja 1	Celem ćwiczenia jest dalsze doskonalenie spostrzegawczości. Zadanie stylizuje zdolność różnicowania bodźców oraz przetrzutność uwagi, czyli umiejętności szybkiego przełączania uwagi z jednego aspektu otoczenia na drugi. Zdolność ta ułatwia efektywne zdobywanie informacji z dwóch różnych źródeł dostępnych w tym samym czasie.	W tym ćwiczeniu ukazywane są figury geometryczne o różnych kształtach. Jedną z nich jest oznaczona ruchomą obwódką. Trzeba odpowiedzieć na pytanie, ile razy powtarzał się zaznaczony kształt w tym kolorze. Im wyższy poziom trudności ćwiczenia, tym więcej pojawia się figur.	Średni 10 min	Cwiczenie wymaga umiejętności różnicowania figur geometrycznych. Jeśli zadanie okaże się zbyt trudne, należy zmienić poziom na Łatwy, a następnie (po 5 minutach) podwyższyć poziom trudności.

<p>Znikające puzzle</p> <p>Koncentracja 1</p>	<p>Celem ćwiczenia jest doskonalenie koncentracji i natężenia uwagi. Samo zwrócenie uwagi na złożone lub krótkotrwałe bodźce nie gwarantuje ich zapamiętania. Ważna okazuje się również umiejętność kontrolowania poziomu natężenia koncentracji uwagi. Zadanie rozwija też zdolność analitycznego spostrzegania bodźców, czyli takiego, które umożliwia wychwycenie nie tylko najważniejszych elementów, ale również najdrobniejszych szczegółów.</p>	<p>Należy zapamiętać wyświetlony obrazek. Następnie obrazek zniknie, a pojawi się jego fragment. Wówczas trzeba wskazać, gdzie w układance powinien się znaleźć wyświetlony fragment obrazka.</p> <p>Gdy nie popełni się błędu, będzie można dołożyć kolejny fragment, aż cały obrazek zostanie ułożony.</p>	<p>Łatwy</p> <p>10 min</p>	<p>Jeśli ćwiczenie okaże się zbyt łatwe, należy zmienić poziom na Średni.</p>
<p>Zajęcia 4. Temat: Trenujemy koncentrację. Ćwiczenia zaawansowane</p> <p>Działania arytmetyczne</p> <p>Koncentracja 2</p>	<p>Celem ćwiczenia jest rozwijanie logicznego myślenia oraz doskonalenie zdolności wykonywania prostych rachunków pamięciowych na liczbach całkowitych. Zadanie usprawnia również umiejętność szukania i stosowania sposobów ułatwiających obliczenia.</p>	<p>Na ekranie widać cyfry pewnego działania arytmetycznego oraz jego wynik. Jednak operatory: + - * / są ukryte.</p> <p>Należy uzupełnić operatory tak, aby działanie dawało podany wynik.</p>	<p>Łatwy</p> <p>10 min</p>	<p>Jeśli ćwiczenie okaże się zbyt łatwe, należy zastosować tryb Użytkownika, a tam w Opcjach parametr „Wielkość liczb do” ustawić na: 9.</p> <p>Ćwiczenie może okazać się trudne dla uczniów klas pierwszych oraz starszych, u których zdiagnozowano dyskalkulię.</p>

<p>Pocięty kwadrat</p> <p>Koncentracja 2</p>	<p>Celem ćwiczenia jest doskonalenie zdolności analizy i syntezy bodźców wzrokowych.</p> <p>Umiejętności syntetyzowania, czyli łączenia w jedną całość różnych rodzajów powiązanych informacji, oraz analizowania, czyli rozkładania dostępnych danych na mniejsze elementy, stanowią ważny czynnik poszerzania wiedzy o świecie. Ułatwiają również integrowanie zdobytych informacji.</p>	<p>Na ekranie widać rozsypane elementy, które są fragmentami pustego kwadratu z prawej strony. Przeciągając elementy, należy wypełnić kwadrat. Na niektórych poziomach pojawia się konieczność obracania elementów.</p>	<p>Łatwy</p> <p>15 min</p>	<p>Jeśli ćwiczenie okaże się zbyt łatwe, należy zmienić poziom na Średni.</p>
<p>Pod mikroskopem</p> <p>Koncentracja 2</p>	<p>Cwiczenie ma na celu dalsze doskonalenie koncentracji uwagi oraz zdolności różnicowania podobnych bodźców. Podstawą skutecznego zapamiętania określonych informacji jest umiejętność spostrzegania oraz koncentracji uwagi. Zdolność różnicowania bodźców, polegająca na dostrzeganiu najdrobniejszych szczegółów w odbieranych informacjach, stymuluje proces uczenia się i przyspiesza tempo czytania.</p>	<p>Na ekranie widać obiekty. Wśród nich jest jeden szukany. Jego wzór widnieje z lewej strony w powiększeniu. Należy znaleźć szukany obiekt i kliknąć w niego. Klikanie w puste miejsce powoduje szybszą ucieczkę obiektów.</p>	<p>Średni</p> <p>10 min</p>	<p>Długotrwałe wykonywanie ćwiczenia może doprowadzić do „zmęczenia” oczu, dlatego po zakończeniu zadania warto wykonać krótkie ćwiczenie relaksujące, prosząc uczniów o zamknięcie oczu i przez minutę wyobrażanie sobie łąki, fal morza itp.</p>

Na stronach 17–28 opis pozostałych zajęć od 5 do 10
dostępny jest w pełnej wersji pakietu

Akademia Umysłu® EDU

WERSJA POGLĄDOWA

7. Ocena

Zasadniczą metodą oceny stopnia osiągnięcia celów cyklu zajęć, czyli ich skuteczności, jest porównanie wyników uzyskanych przez uczniów na pierwszych i ostatnich zajęciach. Obydwa zajęcia składają się z czterech tych samych ćwiczeń. Dwa pierwsze służą do oceny koncentracji; dwa kolejne – funkcjonowania pamięci.

Testy te celowo nie uwzględniają ćwiczeń z zakresu zdolności czytania, ponieważ umiejętność ta w młodszych klasach szkoły podstawowej jest dopiero nabywana. Ocena szybkości czytania w tej grupie wiekowej byłaby zatem znacznie mniej wartościowa, w porównaniu z miarodajnym poznaniem poziomu umiejętności niezbędnych w nauce szybkiego czytania, czyli wybranych aspektów koncentracji uwagi oraz funkcjonowania procesów pamięciowych.

Ćwiczenia zostały dobrane tak, aby jak najlepiej diagnozowały poziom sprawności rozwijanych w trakcie całego cyklu zajęć. Z jednej bowiem strony dokładnie te same ćwiczenia, choć na wyższym poziomie, wykonywane są w trakcie cyklu zajęć, a z drugiej strony są one reprezentatywne dla pozostałych ćwiczeń realizowanych podczas cyklu zajęć. Dzięki temu ćwiczenia wykorzystywane jako podstawa oceny skuteczności cyklu zajęć pozwalają określić poziom wykonywania nie tylko tych konkretnych ćwiczeń, ale i pozostałych ćwiczeń przewidzianych podczas zajęć.

Aby ocenić stopień osiągnięcia celów danego cyklu zajęć, należy:

1. Porównać wyniki uzyskane w poszczególnych ćwiczeniach na pierwszych i ostatnich zajęciach w celu dokonania oceny stopnia poprawy wykonania każdego ćwiczenia osobno;
2. Porównać łącznie wyniki uzyskane w dwóch pierwszych ćwiczeniach w celu przeprowadzenia oceny stopnia poprawy koncentracji;
3. Porównać łącznie wyniki uzyskane w trzecim i czwartym ćwiczeniu w celu dokonania oceny stopnia poprawy funkcjonowania pamięci;

Uwaga! Kolejność ćwiczeń z zakresu koncentracji i pamięci na zajęciach pierwszych i ostatnich jest celowo odwrócona, a zatem należy porównać wyniki ćwiczenia pierwszego z pierwszych zajęć z rezultatami ćwiczenia drugiego z ostatnich zajęć, a drugiego z pierwszych zajęć z pierwszym z ostatnich zajęć. Przy pełnym cyklu (10 zajęć) – analogicznie, wyniki trzeciego ćwiczenia z pierwszych zajęć należy porównać z rezultatami ćwiczenia czwartego z ostatnich zajęć, a czwartego z pierwszych zajęć z trzecim z ostatnich zajęć.

Jeśli wyniki uzyskane na ostatnich zajęciach będą wyższe od tych zdobytych na pierwszych zajęciach, to możemy stwierdzić, że cele zajęć zostały osiągnięte. Jeśli nie we wszystkich ćwiczeniach zostanie stwierdzona poprawa, to możemy mówić o częściowej realizacji celów zajęć. Oczywiście, poziom realizacji celów może być odmienny, gdyż różnice między wynikami uzyskanymi podczas pierwszych i ostatnich zajęć mogą się okazać mniejsze bądź większe. Zasadniczo należy przyjąć, że:

- Różnica do 10% świadczy o niewielkiej poprawie;
- Różnica między 10% a 20% dowodzi znaczącej poprawy;
- Różnica między 20% a 30% oznacza dużą poprawę;
- Różnica powyżej 30% może być traktowana jako bardzo duża.

Poza oceną stopnia osiągnięcia celów cyklu zajęć należy także na bieżąco monitorować postępy osiągane w trakcie cyklu zajęć, tj. realizację celów poszczególnych ćwiczeń. Wyniki bieżącego monitoringu powinny służyć jako podstawa do dostosowywania poziomu trudności ćwiczeń do poziomu umiejętności uczniów. Gdy stwierdzimy, że proponowany poziom jest zbyt łatwy lub zbyt trudny dla uczestników zajęć, powinniśmy odpowiednio go zwiększyć lub zmniejszyć. Niekiedy zalecane jest przejście w tryb Użytkownika i indywidualne ustawienie opcji. Będzie to konieczne szczególnie wtedy, gdy proponowany poziom Łatwy okazuje się zbyt trudny.

Wzór arkusza oceny pełnego cyklu – 10 zajęć:

Imię i nazwisko	wiek	Zadanie nr 1 – Koncentracja 1 Kształty		Zadanie nr 2 – Koncentracja 1 Skreślanka		Zadanie nr 3 – Pamięć 2 Lista zakupów		Zadanie nr 4 – Pamięć 1 Matryce	
		P	K	P	K	P	K	P	K
1.									
.....									

P – pomiar początkowy na zajęciach nr 1, K – pomiar końcowy na zajęciach nr 10.

Wzór arkusza oceny skróconego cyklu – 5 zajęć:

Imię i nazwisko	wiek	Zadanie nr 1 – Koncentracja 1 Kształty		Zadanie nr 2 – Koncentracja 1 Skreślanka		Zadanie nr 3 – Pamięć 2 Lista zakupów	
		P	K	P	K	P	K
1.							
.....							

P – pomiar początkowy na zajęciach nr 1, K – pomiar końcowy na zajęciach nr 5.

Formularze arkuszy oceny można pobrać w formacie PDF ze strony:

www.akademia-umyslu.edu.pl

8. Rozwiązywanie problemów

W trakcie prowadzenia poszczególnych zajęć możemy spotkać się z różnymi problemami. Do najczęstszych należą sytuacje, gdy:

1. Ćwiczenie okazuje się zbyt łatwe dla uczestników w porównaniu z poziomem wskazanym w programie zajęć – w takiej sytuacji należy zwiększyć poziom trudności;
2. Ćwiczenie okazuje się zbyt trudne dla uczestników w porównaniu z poziomem wskazanym w programie zajęć – należy wówczas zmniejszyć poziom trudności;
3. Ćwiczenie wykonywane jest szybciej niż wskazuje na to program zajęć – należy wtedy przejść na wyższy poziom ćwiczenia; jeśli poziom jest już najwyższy, a nadal został czas, należy przejść do kolejnego ćwiczenia. Gdyby okazało się, że wszystkie ćwiczenia zaplanowane w trakcie jednych zajęć zostały ukończone na najwyższym poziomie, a pozostał jeszcze czas do końca zajęć, należy dodać nowe ćwiczenie, np. zaplanowane na kolejne zajęcia;
4. Ćwiczenie wykonywane jest wolniej, niż wskazuje na to program zajęć – należy zmniejszyć poziom trudności ćwiczenia; jeśli poziom jest już najniższy, należy zrezygnować z kolejnego ćwiczenia, dając uczniom czas na dokończenie ćwiczenia, które sprawia im trudność;
5. Jeśli tylko jeden lub dwóch/trzech uczniów gorzej radzi sobie z danym ćwiczeniem niż reszta grupy, to należy zmniejszyć im poziom trudności, a jeśli to nie wystarczy – dać dodatkowy czas na pracę z tym ćwiczeniem, kosztem rezygnacji z kolejnego zadania, które będzie wykonywała reszta grupy. Inne rozwiązanie polega na zwiększeniu poziomu trudności ćwiczenia pozostałym uczestnikom, żeby ci, którzy sobie z nim nie radzą, mieli więcej czasu na pracę. Może to jednak oznaczać konieczność rezygnacji z jednego z ćwiczeń, jeśli zabraknie czasu na wykonanie wszystkich ćwiczeń;
6. Jeśli tylko jeden lub dwóch/trzech uczniów znacząco lepiej radzi sobie z danym ćwiczeniem niż reszta grupy, to należy zwiększyć im poziom trudności albo – w warunkach określonych w pkt. 3 – dołożyć dodatkowe ćwiczenie.

9. Możliwości pracy grupowej

Proponowany program zajęć jest przewidziany do pracy indywidualnej, tzn. do tego, aby każdy uczeń ćwiczył samodzielnie z programem. Niezbędny wymóg stanowi zatem dostępność komputera dla każdego uczestnika. Zasadniczo zalecamy taki właśnie tryb pracy, gdyż gwarantuje on najlepszą skuteczność cyklu zajęć. Może się jednak zdarzyć, że dostępnych komputerów będzie mniej niż uczestników treningu albo do naszej dyspozycji będzie wyłącznie jeden komputer.

W pierwszej sytuacji można wprowadzić pracę w parach, tak aby na dwóch uczniów przypadał jeden komputer. Najsensowniejszym rozwiązaniem jest wówczas naprzemienna, indywidualna praca obu uczniów nad danymi ćwiczeniami. Oznacza to jednak konieczność albo wydłużenia czasu trwania poszczególnych zajęć (tak, żeby obaj uczniowie mieli 8–10 minut na samodzielne wykonywanie trzech ćwiczeń), albo zmniejszenia liczby ćwiczeń do dwóch na każdych zajęciach i jednoczesnego skrócenia sugerowanego czasu pracy z poszczególnymi ćwiczeniami tak, żeby obaj uczniowie z pary mieli po 8–10 minut pracy z każdym z ćwiczeń.

Jeśli dostępny jest tylko jeden komputer, a mamy do dyspozycji rzutnik multimedialny lub tablicę multimedialną, to można przeprowadzić zajęcia grupowo w taki sposób, że uczniowie zapisują swoje propozycje rozwiązania zadania z danego ćwiczenia, następnie dzielą się nimi na forum grupy i dokonują wyboru jednego wspólnego rozwiązania, które jest wpisywane przez nauczyciela do komputera. Taki tryb pracy wymaga odpowiedniego ustawienia opcji ćwiczenia, w szczególności wydłużenia czasu na udzielenie odpowiedzi. Co więcej, nie każde zadanie da się przeprowadzić w ten sposób, a ponadto praca nad jednym ćwiczeniem będzie trwać znacznie dłużej (20–25 minut) niż praca indywidualna. Stąd konieczne są zarówno wydłużenie czasu zajęć, jak i wybór maksymalnie dwóch ćwiczeń, które dadzą się w taki grupowy sposób przeprowadzić.

Istnieje jeszcze jedna możliwa forma pracy z jednym komputerem, jeśli dysponujemy także rzutnikiem multimedialnym lub tablicą multimedialną. Każde zadanie z danego ćwiczenia może rozwiązywać inny uczeń. W takim jednak przypadku musimy odpowiednio zmotywować pozostałych uczestników do wykonywania polecenia „w myślach”, a najlepiej zapisywania wyniku. Należy także wybrać nie więcej niż dwa ćwiczenia na jedno zajęcie, ze względu nie tylko na wydłużony czas pracy, ale i na fakt, że nie każde z ćwiczeń da się przeprowadzić w taki grupowy sposób. Oczywiście, taka forma pracy grupowej będzie najmniej skuteczna i można ją traktować raczej jako zabawę niż trening koncentracji, pamięci i szybkiego czytania. Co więcej, w takim przypadku niemożliwe będzie rzetelne dokonanie pomiaru sprawności umysłowej (zajęcia pierwsze i ostatnie w przypadku cyklu 5 i 10 zajęć), a zatem ćwiczenia z tych zajęć należy traktować wyłącznie jako treningowe.

10. Instalacja, uruchomienie i obsługa programów

Pełny cykl 10 zajęć opiera się na wykorzystaniu wszystkich 6 programów z dwóch części serii Akademia Umysłu®. Jednak dla ułatwienia pracy nauczyciela na większości zajęć będzie stosowany tylko jeden program. Wyjątek stanowią zajęcia pierwsze i ostatnie, na których – ze względu na konieczność przeprowadzenia oceny skuteczności zajęć – zostaną wykorzystane ćwiczenia z trzech programów.

Każdy program trzeba zainstalować po kolei na wszystkich komputerach w pracowni. Rozpoczynając instalację programów, należy postępować zgodnie ze wskazówkami producenta, które pozwolą na szybkie przeprowadzenie użytkownika od początku do końca procesu instalacji.

Okresowo mogą pojawiać się aktualizacje programów. Jeżeli dany komputer jest podłączony do Internetu, wówczas automatycznie sprawdzana jest dostępność nowej wersji. Zalecamy pobieranie aktualizacji i utrzymywanie jednolitej wersji na wszystkich komputerach w pracowni.

Pierwsze uruchomienie programu

Przy pierwszym uruchomieniu pojawi się polecenie: „Wpisz imię ćwiczącego” lub „Dodaj użytkownika” (w zależności od programu). Dla każdego wpisanego na listę użytkownika program zapamiętuje indywidualne ustawienia (dźwięki, wygląd itp.). Gdy program jest używany w trybie Nauki, każdy użytkownik ma oddzielnie rejestrowane postępy i automatycznie dobierany poziom trudności (ten tryb nie jest stosowany w niniejszym opracowaniu).

Jeżeli prowadzimy zajęcia indywidualne lub z małą grupą, dzieci mogą podać tu swoje imiona. Jednak dla sprawnego prowadzenia zajęć, zwłaszcza w większej grupie, zalecamy, aby to osoba prowadząca określiła użytkownika w każdym programie i na każdym komputerze. Proponujemy, aby w nazwie użyć numer zeszytu metodycznego, np. „Zestaw 1”.

Następnie można wstępnie ustawić zalecane poziomy trudności i opcje dla każdego ćwiczenia, zgodnie z tabelą w rozdziale 6. Jeżeli prowadzone są zajęcia z wykorzystaniem kilku zeszytów, analogicznie należy dopisać do listy użytkowników kolejną pozycję, np. „Zestaw 4”.

Kolejne uruchomienie

Jeżeli lista użytkowników zawiera tylko jedną pozycję, program loguje się automatycznie. Gdy lista jest dłuższa, należy dokonać wyboru spośród zawartych w niej nazw użytkowników.

Okno główne

Z lewej strony znajduje się spis ćwiczeń, z prawej – okienko, w którym wyświetlany jest albo opis, albo podgląd danego ćwiczenia. Obok umieszczono ikonki przełączające.

W prawym dolnym rogu znajduje się uniwersalny przycisk nawigacyjny. Miewa on różne, zależne od kontekstu, opis i efekt działania. Klikamy w niego celem rozpoczęcia ćwiczenia, jego kontynuacji, zapisania opcji itd. Analogiczny efekt ma wciśnięcie klawisza [ENTER].

OPCJE (w górnej części okna) – umożliwiają w trybie Użytkownika samodzielne ustawianie opcji każdego z ćwiczeń. W innym trybie możliwy jest tylko podgląd ustawień.

USTAWIENIA (w dolnej części okna) – przydatna funkcja pozwalająca na indywidualne ustawienia wyglądu, dźwięku i zachowania programu. Zakres jej działania zależy od programu.

W programach z części 2 warto zwrócić uwagę na opcję „Poziom trudności ćwiczeń”. Tam można wybrać opcję „Ustaw jednakowy dla wszystkich”, a następnie wskazać żądany jednakowy poziom dla wszystkich ćwiczeń. Druga przydatna opcja to „Czas na poziomie użytkownika”, gdzie można zaznaczyć: „Ustaw we wszystkich ćwiczeniach na nieskończoność”. Ma to zastosowanie, gdy nie chcemy pracować pod presją czasu.

Można też wybrać sposób prezentowania komunikatów o wyniku ćwiczenia. Uczniom możemy zaproponować wybór asystenta, np. żyrafę czy lwa, który będzie informował o wynikach.

Każdą zmianę zatwierdzamy przyciskiem [OK] lub anulujemy przyciskiem [ANULUJ].

PAUZA (w dolnej części okna) – przycisk dostępny tylko w trakcie wykonywania ćwiczenia. Powoduje zasłonięcie planszy z ćwiczeniem i wstrzymanie zegara. Opcja ta okazuje się przydatna, gdy ćwiczący potrzebuje odpoczynku lub kiedy prowadzący zajęcia musi na chwilę przerwać ćwiczenia.

Poziomy trudności i tryby

Wszystkie ćwiczenia są wyposażone w opcje pozwalające dostosować je do wieku i możliwości ucznia.

Pod okienkiem z opisem ćwiczenia znajduje się część do wyboru poziomu trudności (Łatwy, Średni, Trudny). Opcje w tych poziomach są dobrane przez producenta i nie podlegają zmianom. Można jednak wybrać tryb Użytkownika, gdzie mamy sposobność dokonywania modyfikacji. Pozwala to eksperymentować z ustawieniami opcji, aby określić granice możliwości ćwiczącego.

Będąc w trybie Użytkownika, możemy przywołać ustawienia producenta dla poziomów Łatwy, Średni, Trudny (u dołu okna) i tej bazy wykonać własne modyfikacje.

Uwaga! Jeżeli w tabeli ze szczegółowym programem zajęć (rozdział 6) w rubryce „Uwagi” pojawia się zalecenie o zmianie trudności ćwiczenia z wykorzystaniem trybu Użytkownika, należy rozumieć, że zmianę opcji trzeba wykonać, bazując na zasadniczym poziomie trudności danego ćwiczenia, wymienionym w sąsiedniej rubryce „Poziom”.

Przykład: Dla pewnego ćwiczenia w rubryce „Poziom” zalecany jest poziom Średni. Jednocześnie w rubryce „Uwagi” znajduje się wskazówka, że jeżeli ćwiczenie jest zbyt trudne, należy zastosować tryb Użytkownika, a w Opcjach zwiększyć „Czas na ćwiczenie”. Należy wówczas w oknie głównym programu wybrać u dołu okna tryb Użytkownika, następnie po przejściu do Opcji wybrać przy: „Pobierz ustawienia” poziom Średni. Dopiero wówczas należy zwiększyć, zgodnie z zaleceniem, czas na ćwiczenie.

Tryb Nauki, w którym program rejestruje postępy i automatycznie dobiera poziom trudności, nie jest stosowany w opisanym cyklu zajęć.

Uruchomienie ćwiczenia

Przed uruchomieniem ćwiczenia należy z listy ćwiczeń wybrać żądane. Po liście ćwiczeń poruszamy się klawiszami strzałka w górę / w dół z klawiatury lub za pomocą myszki.

Po wybraniu ćwiczenia należy kliknąć uniwersalny przycisk znajdujący się w prawym dolnym rogu ekranu. Ćwiczenie zostanie uruchomione.

Zainspiruj nas!

Autor programów, Biuro Informatyki Stosowanej FORMAT, stale pracuje nad udoskonaleniem ich zawartości oraz zaleceń co do ich stosowania. Będziemy wdzięczni za przesyłanie na adres edu@formsoft.pl wszelkich uwag i propozycji. Otrzymane sugestie będą wykorzystane do rozwoju programów oraz schematów zajęć tak, aby Państwu ułatwić pracę, a dzieciom pomóc jeszcze skuteczniej rozwijać ich umiejętności umysłowe.

sposób na nowoczesne zajęcia

Multimedialne pakiety do wspomagania rozwoju
PAMIĘCI i KONCENTRACJI UWAGI u dzieci
wraz ze scenariuszami zajęć

www.akademia-umyslu.edu.pl

Sięgnij po idealne narzędzia do prowadzenia zajęć w:

PRZEDSZKOLU

SZKOLE

ŚWIE TLICY

BIBLIOTECE

